

Το Πρόβλημα της
Ιστορικότητας του Ιησού
το Ρεύμα των Μυθικιστών

Μηνάς Παπαγεωργίου

Στον Εκάεργο του 1897

τίτλος συγγράμματος
Το Πρόβλημα της Ιστορικότητας του Ιησού
το Ρεύμα των Μυθικιστών

συγγραφέας
Μηνάς Παπαγεωργίου

φιλολογική επιμέλεια
Χριστίνα Γκότση

α' έκδοση
Μάιος 2013

isbn
978-618-80720-0-8

Εκδόσεις Δαιδάλεος **Daidaleos Press**
Μαλέας 11, Άνω Πόλη, Maleas 11, Ano Poli,
Θεσσαλονίκη, Ελλάδα Thessaloniki, Greece

Ιστοσελίδα: www.daidaleos.gr
Επικοινωνία: 2311 27 28 03 | info@daidaleos.gr

Απαγορεύεται η δημοσίευση μέρους ή του συνόλου του βιβλίου αυτού, η αναπαραγωγή ή η μετάδοσή του με οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο, χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

η καλλιτεχνική επιμέλεια, η σελιδοποίηση και η σχεδίαση της
μακέτας εξωφύλλου έγινε από τα ατελιέ της
iWrite Creative Team | www.iWrite.gr

συντομογραφίες

Στο παρόν βιβλίο ο συγγραφέας αντί των όρων π.Χ. (προ Χριστού) και μ.Χ. (μετά Χριστόν) χρησιμοποιεί τα π.α.χ.χ. (προ απαρχής χριστιανικής χρονολόγησης) και μ.α.χ.χ. (μετά απαρχής χριστιανικής χρονολόγησης).

εικόνες εξωφύλλου

Στο εξώφυλλο, η Μεταμόρφωση του Ιησού από τοιχογραφία του fra Angelico στο San Marco της Φλωρεντίας (1437), με τη συνοδεία σκίτσου του ταυροκτόνου Μίθρα.

Στο οπισθόφυλλο, ο Άγιος Πέτρος ο μάρτυρας από τοιχογραφία του fra Angelico στο San Marco της Φλωρεντίας (1442).

ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς μια σειρά από ανθρώπους, που με τον δικό τους, ξεχωριστό τρόπο, είχαν συνεισφορά στην ολοκλήρωση του παρόντος συγγραφικού έργου. Πρόκειται για τους Ράνια Ιωάννου, Οφηλία Λαζαράκη, Κώστα Μαυραγάνη, Σάσσα Τσέιτοου και Ευλαμπία Τσιρέλη, η βοήθεια των οποίων υπήρξε ουσιαστική κατά τη διαδικασία της μετάφρασης ορισμένων εκ των συνεντεύξεων.

Επίσης, τους καλούς φίλους και συνεργάτες, Γιώργο Ιωαννίδη και Τάσο Χαλιό, για τις ατέλειωτες ώρες συζητήσεων που είχαμε σχετικά με τα περιεχόμενα του βιβλίου. Επιπρόσθετα, τους συνεντευξιαζόμενους Robert Price (ΗΠΑ), Earl Doherty (Καναδάς), Kenneth Humphreys (Μ. Βρετανία), D.M. Murdock (ΗΠΑ), Lena Einhorn (Σουηδία), Payam Nabarz (Μ. Βρετανία), Joseph Atwill (ΗΠΑ), Maria Dzielska (Πολωνία), Francesco Carotta (Ιταλία), Daniel Unterbrink (ΗΠΑ), Gerd Ludemann (Γερμανία), Neil Godfrey (Αυστραλία), Fritz Heede (ΗΠΑ), Gunnar Samuelsson (Σουηδία) αλλά και τους Έλληνες, Χαρίτα Μήνη, Γιάννη Μπούσιο και Χρήστο Μόρφο. Τους ευχαριστώ τόσο για τις καταγεγραμμένες στο ανά χείρας έργο συζητήσεις που είχα μαζί τους (οι οποίες συνθέτουν τον κεντρικό πυρήνα αυτής της δημοσιογραφικής έρευνας) όσο και για τις κατευθύνσεις που μου παρείχαν καθ' όλη τη διάρκεια συγγραφής της παρούσας μελέτης.

Τέλος, θα ήθελα να εκφράσω τις θερμότερες ευχαριστίες μου τόσο στον καθηγητή Στέφανο Παϊπέτη για τον προλογισμό του βιβλίου όσο και στον εκδοτικό οίκο Δαιδάλεος για την έκδοσή του, μέσα στις δύσκολες συνθήκες της οικονομικής κρίσης που πλήττει τα τελευταία χρόνια τη χώρα μας.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

- 7 - Ευχαριστίες
- 11 - Πρόλογος του Στέφανου Παϊπέτη

- 17 - **Εισαγωγή**
 - α) Σκέψεις και προβληματισμοί
 - β) Σύντομη ανάλυση των περιεχομένων του βιβλίου

- 25 - **Κεφάλαιο 1**
 - Τι είναι ο Μυθικισμός;
 - α) Το ρεύμα των Μυθικιστών
 - β) Οι εκπρόσωποι του ρεύματος των Μυθικιστών

- 43 - **Κεφάλαιο 2**
 - Αμφισβητώντας τον Ιστορικό Ιησού
 - α) Η γέννηση του χριστιανισμού
 - β) Οι μαρτυρίες για τον Ιησού και οι απαντήσεις των Μυθικιστών
 - γ) Αναζητώντας την ιστορική Ναζαρέτ
 - δ) Ένας Μεσσίας πριν τον Ιησού;
 - ε) Δημιουργώντας τον ιδανικό Ήρωα
 - στ) Οι σύγχρονοι «μάρτυρες» του Μυθικισμού
 - Συνέντευξη με τον Gerd Ludemann: Ένας Bruno Bauer του 21ου αιώνα

- 85 - **Κεφάλαιο 3**
 - Ο Μυθικισμός σήμερα
 - α) Συνέντευξη με τον Neil Godfrey: Το Μυθικιστικό κίνημα σήμερα
 - β) Ταινίες και ντοκιμαντέρ που σχετίζονται με τις απόψεις των Μυθικιστών
 - Συνέντευξη με τον Fritz Heede: Το ντοκιμαντέρ Caesar's Messiah

- 101 - **Κεφάλαιο 4**
 - Οι Μυθικιστικές ιδέες στην Ελλάδα
 - Το χρονικό του Μυθικισμού στην Ελλάδα
 - Συνέντευξη με τον Χρήστο Μόρφο: Το έργο του Νίκου Βεργίδη και η απουσία πηγών στη χώρα μας

- 115 - **Κεφάλαιο 5**
12 Συνεντεύξεις για τον Μυθικισμό
- 118 - Robert Price: Ένας ακαδημαϊκός Μυθικιστής
- 126 - Earl Doherty: Το έγγραφο Q και η διαμόρφωση του Χριστιανισμού
- 146 - Kenneth Humphreys: Καταρρίπτοντας τους μύθους του Χριστιανισμού
- 158 - D.M. Murdock / Acharya S: Ο Ιησούς απέναντι στους Βούδα, Κρίσνα και Ωρο
- 172 - Lena Einhorn: Ο Ιησούς απέναντι στον Παύλο
- 184 - Payam Nabarz: Ο Ιησούς απέναντι στον Μίθρα
- 198 - Χαρίτα Μήνη: Ο Ιησούς απέναντι στον Διόνυσο
- 216 - Joseph Atwill: Ο Ιησούς απέναντι στον Φλάβιο Τίτο
- 230 - Maria Dzielska: Ο Ιησούς απέναντι στον Απολλώνιο τον Τυανέα
- 242 - Ιωάννης Μπουσίου: Ο Ιησούς απέναντι στον Άδωνη
- 254 - Francesco Carotta: Ο Ιησούς απέναντι στον Ιούλιο Καίσαρα
- 266 - Daniel Unterbrink: Ο Ιησούς απέναντι στον Ιούδα τον Γαλιλαίο
- 281 - **Κεφάλαιο 6**
Πώς ενισχύθηκε η ιστορικότητα του Ιησού
α) Τα Ιερά Κειμήλια του Ιησού
β) Όταν οι χριστιανοί άλλαξαν τον χρόνο
γ) Τα πολλά πρόσωπα του Ιησού στο πέρασμα των αιώνων
Κείμενο του Γιώργου Ιωαννίδη: Οι κοινωνικές και ψυχολογικές προεκτάσεις των Simulacrum του Ιησού
δ) Ο κινηματογραφικός Ιησούς: Η διαμόρφωση του χριστιανικού μύθου στη μεγάλη οθόνη
- 313 - Επίλογος – Συμπεράσματα
- 317 - **Παραρτήματα**
- 319 - Παραρτήμα 1 Daniel Unterbrink: Οι ομοιότητες ανάμεσα στον Ιησού των ευαγγελίων και τον Ιούδα τον Γαλιλαίο
- 326 - Παραρτήμα 2 Συνέντευξη με τον Gunar Samuelsson: Η ποινή της σταύρωσης στα πρώτα μεταχριστιανικά χρόνια
- 333 - Βιβλιογραφία - Πηγές

ε ι σ α γ ω γ ή

{ α }

Σκέψεις και προβληματισμοί

Ηταν Ιανουάριος του 2004, όταν σε ηλικία 20 ετών, φοιτητής τότε, έπεσα πάνω σε ένα άρθρο του συγγραφέα και ερευνητή Χρήστου Μόρφου με τίτλο *Ιησούς και Καίσαρ: Οι δύο όψεις του ιδίου νομίσματος*. Διαβάζοντας το κείμενο, παρατηρούσα έκπληκτος να ξεδιπλώνονται μπροστά μου, για πρώτη φορά, η θεωρία για τις ρωμαϊκές καταβολές του χριστιανισμού, οι σχετικές απόψεις ενός Ιταλού γλωσσολόγου ονόματι Francesco Carotta, οι ομοιότητες της ζωής του Ιησού και του Ιουλίου Καίσαρα αλλά και μια σειρά από θέσεις που υποστήριζαν την αμφισβήτηση της ιστορικής παρουσίας του Ιησού στη Γη. Από όσα μπορώ να θυμάμαι σήμερα, οι πρώτες μου αντιδράσεις ολοκληρώνοντας την ανάγνωση του άρθρου ήταν κάπως έτσι: «Μα είναι δυνατόν ο Ιησούς να μην υπήρξε ποτέ; Πώς γίνεται η επικρατούσα θρησκεία στην Ευρώπη και σε ολόκληρο τον δυτικό κόσμο να έχει στηριχθεί πάνω σε ένα ψέμα; Πώς γράφτηκαν και διαδόθηκαν όλες αυτές οι ιστορίες που περιγράφονται στα ευαγγέλια, εάν ο βασικός πρωταγωνιστής τους ήταν ένα φανταστικό πρόσωπο; Αποκλείεται!»

Τις επόμενες ημέρες διάβασα για αρκετές ακόμη φορές το κείμενο του Μόρφου. Είναι εκείνο το απαραίτητο... τεστ που κάνει κάποιος στον ίδιο του τον εαυτό, μέχρι στο τέλος να πειστεί και να παραδεχτεί πως όντως έλκεται από μια σκέψη ή κατάσταση με την οποία έχει έρθει προηγουμένως αντιμετώπος. Έτσι, αποφάσισα να ερευνήσω περαιτέρω το ζήτημα, θεωρώντας πως θα ικανοποιήσει τη δίψα μου για έρευνα τις επόμενες εβδομάδες (που να 'ξερα τι με περίμενε...). Λίγες ημέρες αργότερα αναζήτησα μέσω διαδικτύου και πέτυχα να επικοινωνήσω με τον Ιταλό Francesco Carotta (μια συνέντευξη του οποίου έχετε τη δυνατότητα να διαβάσετε στο κεφάλαιο 4

του παρόντος συγγραφικού έργου). Σύντομα ξεκίνησα να καταλαβαίνω ότι η θέση για την αμφισβήτηση της ιστορικότητας του Ιησού πάνω στη βάση της υπόθεσης για τη ρωμαϊκή καταγωγή του χριστιανισμού, δεν ήταν παρά μια μικρή ψηφίδα πάνω σε ένα τεράστιο μωσαϊκό ιδεών και ερευνών, του ρεύματος του Μυθικισμού, που είχε ξεκινήσει να διαμορφώνεται τουλάχιστον δυόμισι αιώνες νωρίτερα και το οποίο σχετιζόταν με πλήθος θεωριών και προσώπων, ιστορικών και μυθολογικών. Τα προηγούμενα με οδήγησαν σε μια πολυετή ενασχόληση με το συγκεκριμένο ερευνητικό πεδίο, καρπός της οποίας αποτελεί το βιβλίο που κρατάτε σήμερα στα χέρια σας.

Η ιδέα που... σοκάρει

Όμως ας επιστρέψουμε στις πρώτες σκέψεις που έκανα διαβάζοντας για πρώτη φορά το κείμενο του Χ. Μόρφου. Πράγματι, η ιδέα για την ιστορική ανυπαρξία του Ιησού αρχικά σοκάρει τον αναγνώστη. Το μέγεθος αυτού του σοκ είναι ιδιαίτερος ισχυρός για τον Έλληνα αναγνώστη, ο οποίος από τη στιγμή της γέννησής του γαλουχείται με μια συγκεκριμένη παιδεία κι έναν παγιωμένο τρόπο σκέψης που έχει τις ρίζες του στη διδασκαλία των θρησκευτικών στο σχολείο, ένα μάθημα το οποίο, όπως είναι γνωστό, είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την ορθόδοξη χριστιανική διδασκαλία. Επιπρόσθετα, καθόλη τη διάρκεια της ζωής του, βομβαρδίζεται με πληροφορίες από δεκάδες κινηματογραφικές ταινίες, τηλεοπτικές σειρές, βιβλία και ειδήσεις, που παγ(ι)ώνουν στο υποσυνείδητό του την ύπαρξη ενός ιστορικού Ιησού.

Παρ' όλα αυτά, ξεκινώντας να μελετώ κάπως πιο επισταμένα το όλο ζήτημα, κουβεντιάζοντας παράλληλα με πολλούς συμπατριώτες μας, εντός και εκτός διαδικτύου (είτε σε κατ' ιδίαν συναντήσεις, είτε σε ηλεκτρονικές αγορές –τα γνωστά forums), διαπίστωσα πως οι συζητήσεις που αφορούσαν ζητήματα όπως οι ομοιότητες που παρουσιάζουν οι ιστορίες για τον ιδρυτή του χριστιανισμού με άλλες προχριστιανικές θεότητες της Μεσογείου (και όχι μόνο), τα παγανιστικά στοιχεία του χριστιανισμού ή ο τρόπος με τον οποίον εξαπλώθηκε η νέα θρησκεία κατά τους πρώτους μεταχριστιανικούς αιώνες, όχι μόνο δεν τους... φόβιζαν, αλλά αντίθετα προκαλούσαν το έντονο ενδιαφέρον τους. Έτσι, όταν ο διάλογος κατέληγε στο πρόβλημα της ιστορικότητας του Ιησού, ένα αινιγματικό χαμόγελο που συνοδευόταν από μια χαρακτηριστική γκριμάτσα απορίας σχηματιζόταν στο πρόσωπο των περισσότερων εκ των συνομιλητών μου. Το επαναλαμβανόμενο αυτό γεγονός, σε συνδυασμό με τη διαπίστωση ότι μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν είχε παρουσιαστεί κάτι ολοκληρωμένο στην εγχώρια εκδοτική σκηνή για το συγκεκριμένο ρεύμα σκέψης, με ώθησε στην απόφαση να ξεκινήσω τη συλλογή ενός μεγάλου κύκλου συνεντεύξεων από ξένους (κυρίως) και Έλληνες ερευνητές και ακαδημαϊκούς, που θα κάλυπταν

επαρκώς τα όσα έρχονταν συνεχώς στο φως μέσα από την έρευνά μου που «έτρεχε» παράλληλα.

Η ιδιαίτερη βαρύτητα του ζητήματος

Είναι πολύ σημαντικό να μελετήσουμε τη σημασία της γέννησης και της διάδοσης των μύθων κατά την αρχαιότητα. Σύμφωνα με τους γλωσσολόγους, ο όρος έχει σαν ρίζα του το «μν», από όπου και προκύπτουν λέξεις όπως μύω, μύστης και μυστήριο. Οι μύθοι έπαιζαν σημαντικότατο ρόλο στον αρχαίο κόσμο, έχοντας κυρίως παιδευτικό ρόλο. Επρόκειτο για διηγήσεις που συνήθως περιελάμβαναν ξεχωριστά κατορθώματα θεών, ηρώων, ημιθέων και αλλόκοτων πλασμάτων και μετέδιδαν καταστάσεις που είχαν σαν κύριο σκοπό να εμψύχουν στους δέκτες τους ανώτερες αξίες και ιδανικά που θα βελτίωναν την προσωπικότητά τους.

Η δυναμική της γέννησης των μύθων αποτελεί, επίσης, ένα ακόμα σημαντικό προς εξέταση ζήτημα που θα μας βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα τα όσα θα ακολουθήσουν στις επόμενες σελίδες. Γυρνώντας πίσω στο χρόνο, σε εποχές όπου η διάδοση της πληροφορίας δεν ήταν εύκολη, η γνώση της γραφής και της ανάγνωσης αποτελούσε προνόμιο των λίγων και η τυπογραφία ήταν άγνωστη λέξη, ήταν οι μύθοι εκείνοι που αναλάμβαναν να μεταφέρουν στο ευρύ κοινό, μέσα από «εύπεπτες» διηγήσεις, την ερμηνεία των συμβόλων, τις φιλοσοφικές θέσεις και τις κοσμολογικές πεποιθήσεις που αποτελούσαν καρπούς της σκέψης των μορφωμένων. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι το τεχνολογικό και πνευματικό επίπεδο του εκάστοτε αρχαίου πολιτισμού, αντανακλάται με τον καλύτερο τρόπο στη βαρύτητα των μύθων που αυτός παρήγαγε. Με την ανάπτυξη των διαφόρων μορφών εμπορίου μεταξύ των αρχαίων λαών αλλά και των ταξιδιών που αφορούσαν είτε την αναζήτηση πρώτων υλών είτε την ίδρυση αποικιών, παρατηρήθηκε μια πολιτισμική ζύμωση των ανά τον κόσμο μυθολογικών παραδόσεων. Έτσι εξηγείται και το ότι αρκετές προχριστιανικές παραδόσεις εμφανίζονται μεταξύ τους πλείστα κοινά στοιχεία, που συνήθως έχουν να κάνουν με την κοσμολογία, με χαρακτηριστικά θεών ή με άθλους ηρώων. Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι η φύση και το περιεχόμενο των αρχαίων μύθων έπαιζαν τεράστιο ρόλο στην ανάπτυξη της ιδιοσυγκρασίας των μελών μιας κοινωνίας. Κι όταν οι μύθοι αυτοί συνδέονταν άμεσα με τις θρησκευτικές πεποιθήσεις του κάθε λαού, τότε αποτελούσαν ορισμένους από τους δομικούς λίθους που συνέθεταν την πολιτισμική του ταυτότητα.

Όμως, οι κανόνες αυτοί δεν αφορούν μόνο το παρελθόν. Μεταφερόμενοι στην Ελλάδα του σήμερα, για παράδειγμα, είναι γεγονός πως ένας από

τους βασικούς πυλώνες της ταυτότητας του λαού μας αποτελούν οι διδασχές του χριστιανισμού, που από τα μέσα περίπου του 19^{ου} αιώνα εναρμονίστηκαν με επιλεγμένες πτυχές του αρχαίου ελληνικού κόσμου, σχηματίζοντας το περίφημο ιδεολόγημα του ελληνοχριστιανισμού [βλ. τις θέσεις των ιστορικών Σπυρίδωνα Ζαμπέλιου (1815-1881) και Κωνσταντίνου Παπαρηγόπουλου (1815-1891)]. Αυτό σημαίνει ότι η έρευνα για τη γέννηση, την ανάπτυξη και τη διάδοση των διδασκαλιών, των μύθων εάν θέλετε, του χριστιανισμού, είναι κατά κάποιο τρόπο επιτακτική, εάν και εφ' όσων επιθυμούμε να αναζητήσουμε τις ρίζες της φύσης της ιδιοσυγκρασίας μας.

Στην ευρωπαϊκή ήπειρο υπήρξε μια εποχή κατά την οποία –εκτός των άλλων– οι συνθήκες της γέννησης του χριστιανισμού μπήκαν στο μικροσκόπιο της ιστορικής και της ριζοσπαστικής θεολογικής κριτικής. Η χρονική αυτή περίοδος έμεινε στην ιστορία ως «Διαφωτισμός» (τέλη 17^{ου} αιώνα και αρχές του 18^{ου}), το πνεύμα του οποίου ουσιαστικά έθεσε νέους θεμέλιους πνευματικούς λίθους στην ιδιοσυγκρασία των δυτικών (κυρίως) Ευρωπαίων. Δυστυχώς, το νεοσύστατο, τότε, νεοελληνικό κράτος ουδέποτε γνώρισε τον Διαφωτισμό, παρόλο που υπήρξαν σπουδαίοι Έλληνες Διαφωτιστές που άφησαν πίσω τους ένα διόλου ευκαταφρόνητο πνευματικό έργο. Το γεγονός αυτό είναι ακόμα και σήμερα, τρεις περίπου αιώνες μετά, κάτι περισσότερο από εμφανές: Η Ελλάδα θεωρείται από τους Δυτικούς, όχι άδικα, το τελευταίο θεοκρατικό κράτος στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Κάτι που θεωρώ ότι σχετίζεται άμεσα, όσο ακραίο κι αν ακουστεί σε κάποιους, με όλες τις μορφές κρίσης που αντιμετωπίζουμε ως σύγχρονοι πολίτες αυτού του κράτους.

Αυτό σημαίνει ότι η επιστροφή στα προτάγματα αλλά και στο περιεχόμενο των ερωτημάτων που τέθηκαν από τους Διαφωτιστές (Έλληνες και ξένους), αποτελεί έναν μονόδρομο, όχι μόνο για την αναζήτηση της αλήθειας σχετικά με μια πληθώρα θεμάτων (πολιτικών, ιστορικών, κοινωνικών και θρησκευτικών) αλλά και για την οριστική διαμόρφωση μιας ξεκάθαρης νεοελληνικής ταυτότητας για το αύριο.

Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα εργασία επιχειρεί να αναδείξει ένα άγνωστο στο ελληνικό αναγνωστικό κοινό κίνημα που αναπτύχθηκε κατά την περίοδο του Διαφωτισμού. Κι αυτό δεν είναι άλλο από το Ρεύμα των Μυθικιστών, που έθεσε υπό αμφισβήτηση την ιστορική παρουσία του Ιησού, βάζοντας παράλληλα στο μικροσκόπιο μια πληθώρα μύθων και μυθολογικών προσώπων που υποτίθεται πως αποτέλεσαν το αρχετυπικό υλικό για την «κατασκευή» των ευαγγελικών εξιστορήσεων. Μάλιστα, αρκετοί από αυτούς τους μύθους και τις θεϊκές φιγούρες που εξέτασαν οι πρώτοι Μυθικιστές αλλά και οι συνεχιστές τους είχαν χρώμα... ελληνικό. Γεγονός που προσδίδει στην ανάγνωση των όσων ακολουθήσουν μια επιπλέον βαρύνουσα σημασία.

Ναι στην πνευματικότητα, όχι στο φόβο

Τέλος, πριν εισέλθουμε στα πρώτα κεφάλαια της παρούσας μελέτης, είναι νομίζω αναγκαίο να ξεκαθαριστεί κάτι βασικό. Ο Μυθικισμός, όπως ονομάζεται το ρεύμα σκέψης που αμφισβητεί την ιστορικότητα του Ιησού (αλλά και άλλων βιβλικών και εξωβιβλικών προσώπων), δεν αποτελεί κάποιου είδους θρησκευτικό ή φιλοσοφικό σύστημα. Αντιθέτως, αποτελεί μια επιστημονική θέση (ορθή ή λανθασμένη, θα το κρίνει ο αναγνώστης) που σχετίζεται με τη γέννηση των μύθων και τον ρόλο που αυτοί παίζουν διαχρονικά στην ανθρώπινη ιστορία, μια θέση η οποία βασίζεται πρωτίστως στην έρευνα και στην αξιολόγηση του υλικού που έχει συγκεντρωθεί και αφορά μια πληθώρα εξειδικευμένων πεδίων, όπως είναι η συγκριτική μυθολογία και θρησκευσιολογία, η αστροθεολογία-αστρομυθολογία, η ιστορία των θρησκειών, η εθνολογία κ.α.

Είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό το γεγονός ότι ο Μυθικισμός δεν στρέφεται κατά της πνευματικότητας αποτελώντας μια μηδενιστική έκφραση φιλοσοφικών ή θρησκευτικών θέσεων. Αντιθέτως, εφ' όσον συμφωνήσουμε πως όλες οι οργανωμένες θρησκευτικές σχολές και τα ιερά τους κείμενα βασίζονται σε έργα ανθρώπων, επιχειρεί να ξεχωρίσει τον μύθο, το αρχετυπικό δηλαδή στοιχείο, από την απτή πραγματικότητα και τα ιστορικά γεγονότα. Από την άλλη, βέβαια, πρέπει να έχουμε πάντα υπ' όψιν μας –όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως– ότι το συγκεκριμένο ρεύμα σκέψης γεννήθηκε στα χρόνια του Διαφωτισμού, δηλαδή μέσα σε ένα περιβάλλον όπου ο ορθολογισμός και η απόπειρα αποτίναξης των δεισιδαιμονιών του παρελθόντος βρίσκονταν στην πρώτη γραμμή.

Θα πρέπει ο πιστός της εκάστοτε θρησκείας να νιώθει απειλή μπροστά στις Μυθικιστικές θέσεις; Η απάντηση είναι ένα μεγάλο «όχι». Κι αυτό για τον απλούστατο λόγο ότι η αμφισβήτηση της ιστορικότητας ενός θρησκευτικού προσώπου δεν κλυδωνίζει την αξία του μύθου που το συνοδεύει ή τους συμβολισμούς που εκφράζει. Αντιθέτως, αυτός ο διαχωρισμός του μύθου από την ιστορική αλήθεια ενδεχομένως να ενισχύσει ακόμα περισσότερο τα ουσιαστικά μηνύματα της εκάστοτε πίστης. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι αρκετοί από τους εκπροσώπους του Μυθικιστικού ρεύματος δηλώνουν διαχρονικά πιστοί διαφόρων θρησκειών και κοσμοθεάσεων.

Ποιοι είναι, λοιπόν, αυτοί που θα πρέπει να ανησυχούν από τη διάδοση τέτοιων ιδεών; Οι Μυθικιστές υποστηρίζουν πως πρόκειται για δύο κατηγορίες ανθρώπων: Κατ' αρχάς εκείνοι που ανήκουν στα οργανωμένα ιερατεία, μέσα από τα οποία επιβλήθηκαν διαχρονικά (πιθανώς) παραχαραγμένες ή και ολοκληρωτικά ψευδείς εξιστορήσεις που αφορούν ζητήματα πί-

στης, με απώτερο στόχο την άσκηση εξουσίας και νοητικού ελέγχου στους λαούς. Επιπρόσθετα, πιθανή μελλοντική αποδοχή της υπόθεσης για έναν μη ιστορικό Ιησού από το ιερατείο θα σημάνει αυτομάτως και την αναγνώριση της πνευματικής δύναμης του μύθου, άρα και όλων των άλλων θεών που αιώνες τώρα έχουν παραγκωνιστεί στην μυθική τους διάσταση. Δεν πρόκειται να χαθεί, δηλαδή, μόνο το «χαρτί» της ιστορικότητας σε επίπεδο εντυπωσιασμών (γενικότερα μια από τις βασικές διαφορές των μονοθεϊστικών θρησκειών σε σχέση με τις πολυθεϊστικές είναι ότι τοποθέτησαν τους πρωταγωνιστές τους σε αυστηρά ιστορικό πλαίσιο), αλλά αυτόματα θα μπουν στο ίδιο «καζάνι» και όλες οι άλλες μικρές ή μεγάλες θρησκείες.

Η δεύτερη κατηγορία ανθρώπων που πρέπει να αισθάνονται άβολα με την εξάπλωση που σημειώνουν οι Μυθικιστικές θέσεις είναι μια μερίδα εκπροσώπων της ακαδημαϊκής κοινότητας, κυρίως αρκετοί από αυτούς που εργάζονται στους κλάδους της Θεολογίας και της Ιστορίας. Η φήμη αλλά και η χρηματοδότησή τους βασίζεται διαχρονικά σε επικρατούσες και παραδοσιακές αντιλήψεις, όπως είναι για παράδειγμα η ιστορικότητα του Ιησού. Με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών, τα προτάγματα του Μυθικισμού γνωρίζουν ολοένα και μεγαλύτερη αποδοχή μέσα στους κόλπους των κοινωνιών, γεγονός που τους φέρνει συχνά σε εξαιρετικά δύσκολη θέση. Κάπου εδώ ήρθε η στιγμή να βάλουμε προσωρινά μια τελεία και να προχωρήσουμε σε μια σύντομη ανάλυση των όσων θα διαβάσετε στις επόμενες σελίδες του βιβλίου που κρατάτε στα χέρια σας.

{ β }

Σύντομη ανάλυση των περιεχομένων του βιβλίου

- **Στο κεφάλαιο 1** γίνεται μια εισαγωγή στην έννοια του Μυθικισμού και αναλύονται σύντομα οι κυριότερες τάσεις που έχουν αναπτυχθεί από τα μέσα του 18^{ου} αιώνα και εξής στο συγκεκριμένο ρεύμα σκέψης. Επίσης, παρατίθεται ένας κατάλογος επιστημόνων και ερευνητών που ασχολήθηκαν με το συγκεκριμένο πεδίο, σχηματίζοντας μια «αλυσίδα ιδεών» μέσα στον χρόνο.
- **Στο κεφάλαιο 2** πραγματοποιείται ένα ταξίδι 2.000 χρόνων στο παρελθόν και εξετάζονται οι συνθήκες μέσα στις οποίες γεννήθηκαν οι ευαγγελικές εξιστορήσεις για τον Ιησού, παρουσιάζονται ορισμένα αρχαιολογικά αινίγματα για δυνατούς λύτες και αναλύεται το διαχρονικό αρχέτυπο του ήρωα. Ο αναγνώστης θα συναντήσει και την πρώτη μικρής έκτασης συνέντευξη στην οποία τίθενται ερωτήματα αναφορικά

με την αυθεντικότητα των λόγων που αποδίδονται στον Ιησού. Στην ουσία πρόκειται για ένα προπαρασκευαστικό κεφάλαιο που εισάγει τον αναγνώστη στο πνεύμα και τη φιλοσοφία του βιβλίου.

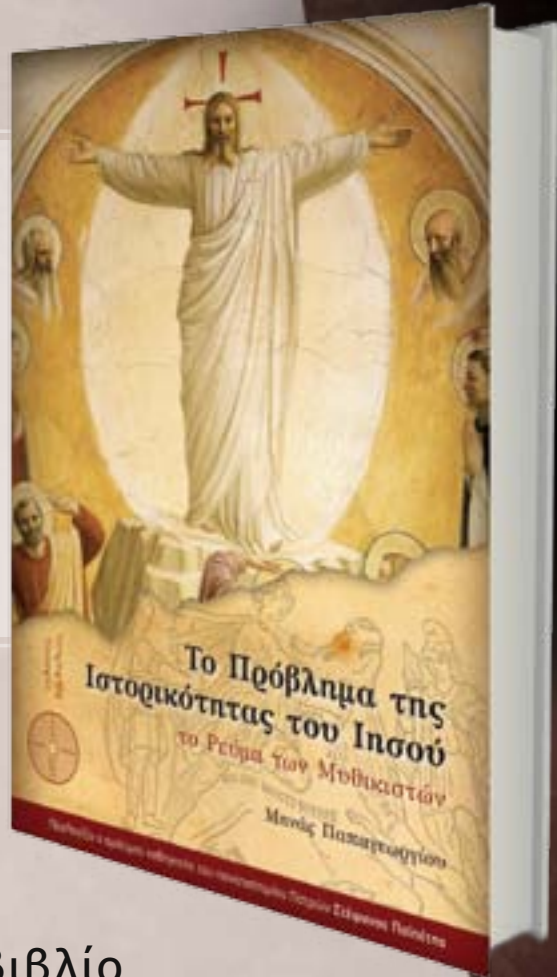
- **Στο κεφάλαιο 3** παρουσιάζονται οι σύγχρονες τάσεις του Μυθικισμού μέσα από διεθνή συνέδρια, εκδοτικά projects, κινηματογραφικές παραγωγές και διαδικτυακά εξειδικευμένα blogs, ενώ παρατίθενται δύο σχετικές μίνι συνεντεύξεις που καλύπτουν επαρκώς αυτά τα ζητήματα.
- **Στο κεφάλαιο 4** γίνεται εκτενής αναφορά στην ιστορία της διάδοσης των Μυθικιστικών ιδεών στην Ελλάδα. Ο αναγνώστης θα συναντήσει και μια συνέντευξη Έλληνα ερευνητή που μιλά για το μοναδικό ελληνικό βιβλίο που γράφτηκε αποκλειστικά για το πρόβλημα της ιστορικότητας του Ιησού κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα.
- **Το κεφάλαιο 5** είναι ο κεντρικός πυρήνας της παρούσας μελέτης. Μέσα από την ανάγνωση δώδεκα μεγάλης έκτασης συνεντεύξεων με Μυθικιστές και ειδικούς ερευνητές από όλο τον κόσμο, ο αναγνώστης θα λάβει μια σφαιρική γνώση των επιχειρημάτων που χρησιμοποιεί το μυθικιστικό ρεύμα για να στηρίξει τις θέσεις του. Η επιλογή των συνεντευζιαζόμενων έγινε με μεγάλη προσοχή έτσι ώστε να καλυφθούν όσο το δυνατόν περισσότερες πτυχές του θέματος.
- **Στο κεφάλαιο 6** εξετάζονται μια σειρά από άκρως ενδιαφέροντα ζητήματα που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την εγκαθίδρυση της διαχρονικής άποψης για την ύπαρξη ενός ιστορικού Ιησού. Παρουσιάζονται τα λεγόμενα «Ιερά Κειμήλια», η καλλιτεχνική απεικόνιση του Ιησού ανά τους αιώνες, ο συμβολισμός της αλλαγής στη μέτρηση του χρόνου, η κεντρική φιγούρα του χριστιανισμού στον κινηματογράφο αλλά και μια τοποθέτηση ενός έγκριτου ψυχολόγου για τη φρενίτιδα με τα simulacra του Ιησού σε ολόκληρο τον πλανήτη.
- **Στο τέλος** ο αναγνώστης θα συναντήσει τον επίλογο του βιβλίου. Παρατίθενται τα συμπεράσματα και ορισμένες παρατηρήσεις από την πολυετή ενασχόληση του συγγραφέα με το ζήτημα του Μυθικισμού, καθώς επίσης και από τις επαφές του με τους ανά τον κόσμο «εκπροσώπους» του συγκεκριμένου χώρου.

εκδόσεις
δαιδάλεος

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

ΤΟ ΡΕΥΜΑ ΤΩΝ ΜΥΘΙΚΙΣΤΩΝ

Για να αποκτήσετε το βιβλίο

| 2311 27 28 03

| daidaleos@hotmail.gr

| www.daidaleos.gr

ή απευθείας πατώντας εδώ